

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 11 października 1946 r.

Nr 48

TREŚĆ:

U S T A W A

Poz.: 274 — z dnia 22 września 1946 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Ustawodawczego

499

274

U S T A W A

z dnia 22 września 1946 r.

Ordynacja wyborcza do Sejmu Ustawodawczego.

Rozdział I.

PRAWO WYBIERANIA.

Art. 1. 1. Prawo wybierania posłów do Sejmu Ustawodawczego ma każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej bez różnicy płci, który w dniu ogłoszenia zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów ma ukończonych lat 21 i według przepisów niniejszej ustawy prawa tego nie jest pozbawiony.

2. Każdy wyborca ma prawo oddania jednego głosu w tym obwodzie głosowania, w którym zgodnie z przepisami niniejszej ustawy zostanie wpisany do spisu wyborców.

3. Głosować można tylko osobiście.

Art. 2. 1. Prawo wybierania nie przysługuje:

- pozbawionym zdolności do działań prawnych lub w niej ograniczonym,
- pozbawionym praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądowym, zapadłym po dniu 22 lipca 1944 r.,
- osobom, które będąc obywatelami polskimi w czasie między 1 września 1939 r. a 9 maja 1945 r. zgłosiły swoją przynależność do narodowości niemieckiej lub uprzywilejowanej przez okupanta, jeżeli nie zostały zrehabilitowane albo też, jeżeli nie zachodzą okoliczności, przewidziane w art. 3 i 4 dekretu z dnia 28 czerwca 1946 r. o odpowiedzialności karnej za odstępstwo od narodowości w czasie wojny 1939—1945 r. (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 237),
- osobom, które w czasie okupacji złożyły szkodę dla Narodu Polskiego

czyrpały korzyści ze współpracy gospodarczej z władzami okupacyjnymi.

2. Nie biorą udziału w głosowaniu osoby, współdziałające z podziemnymi organizacjami faszystowskimi lub bandami, dążącymi do obalenia demokratycznego ustroju Państwa.

Rozdział II.

WYBIERALNOŚĆ.

Art. 3. 1. Wybierani do Sejmu Ustawodawczego mogą być wszyscy obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, mający prawo wybierania, którzy w dniu ogłoszenia zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów mają ukończonych lat 25.

2. Państwowa Komisja Wyborcza może przyznać prawo wybieralności osobom, które nie ukończyły lat 25, a mającym prawo wybierania, w przypadkach szczególnych zasług w walce z okupantem lub też w dziele odbudowy kraju.

3. Osoby, przebywające za granicą w dniu ogłoszenia zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów, mają prawo wybieralności, jeżeli pozostają tam z polecenia lub za zezwoleniem właściwej władzy.

4. Decyzją Państwowej Komisji Wyborczej mogą być pozbawione prawa wybieralności osoby, które w okresie okupacji, zajmując kierownicze stanowiska w kraju lub na emigracji, przeciwdziałały walce zbrojnej z okupantem. Decyzja Państwowej Komisji Wyborczej może być w terminie 7 dni zaskarżona do Prezydium Krajowej Rady Narodowej, które rozstrzyga ostatecznie. Wniosek w przedmiocie pozbawienia prawa wybieralności winien być w odniesie-

niu do każdej osoby zgłoszony przez okręgową komisję wyborczą bądź podjęty z własnej inicjatywy Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 4. 1. Państwowi funkcjonariusze administracji ogólnej i skarbowej oraz wymiaru sprawiedliwości i bezpieczeństwa publicznego nie mogą być wybierani w tych okręgach wyborczych, w których pełnią służbę w dniu ogłoszenia zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów.

2. Przepis ten nie dotyczy urzędników, pełniących służbę we władzach centralnych, wojewodów, wicewojewodów, prezydentów i wiceprezydentów miast.

Art. 5. Funkcjonariusze państwowi i samorządowi otrzymują z chwilą wyboru na posła urlop na czas trwania mandatu poselskiego. Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu, dyrektorów departamentu lub osób zajmujących stanowiska równorzędne w ministerstwach, kierowników samodzielnych urzędów i innych instytucji centralnych, wojewodów i wicewojewodów, członków zarządu związków samorządowych oraz nauczycieli szkół wyższych.

Rozdział III.

LICZBA POSŁÓW, OKRĘGI WYBORCZE i OBWODY GŁOSOWANIA.

Art. 6. 1. Sejm Ustawodawczy składa się z 444 posłów.

2. Dla przeprowadzenia wyborów 372 posłów obszar Rzeczypospolitej Polskiej dzieli się na okręgi wyborcze.

3. Wykaz okręgów wyborczych i liczbę posłów, przypadających na każdy okręg wyborczy, zawiera załącznik do niniejszej ustawy.

4. Na listy państwowe przypada 72 posłów.

Art. 7. 1. Każdy okręg wyborczy dzieli się na obwody głosowania, liczące w przybliżeniu 3.000 mieszkańców.

2. Podziału okręgów na obwody głosowania dokonują okręgowe komisje wyborcze.

Rozdział IV.

ZARZĄDZENIE i OGŁOSZENIE WYBORÓW.

Art. 8. 1. Wybory zarządza Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

2. Zarządzenie to winno być ogłoszone w Dzienniku Ustaw i zawierać kalendarz wyborczy z oznaczeniem miesiąca i dnia, w których upływają terminy, przewidziane w niniejszej ustawie.

Art. 9. Zarządzenie o przeprowadzeniu wyborów oznaczy dzień głosowania, który powi-

nien przypaść na niedzielę. Głosowanie odbywa się jednego dnia w całym państwie.

Rozdział V.

KOMISJE WYBORCZE.

Art. 10. 1. Dla przeprowadzenia wyborów będą powołane:

- a) Państwowa Komisja Wyborcza,
- b) okręgowe komisje wyborcze po jednej dla każdego okręgu wyborczego,
- c) obwodowe komisje wyborcze po jednej dla każdego obwodu głosowania.

2. Okręgowe i obwodowe komisje rozwiązują się po ukończeniu czynności wyborczych. Państwowa Komisja Wyborcza urzęduje aż do rozwiązania Sejmu Ustawodawczego.

Art. 11. 1. Nadzór nad czynnościami okręgowych i obwodowych komisji i ich przewodniczących sprawuje Generalny Komisarz Wyborczy, a nad czynnościami obwodowych komisji — ponadto przewodniczący okręgowej komisji.

2. Nadzór uprawnia do żądania wyjaśnień, przeglądania akt i dokumentów, uchylania sprzecznych z prawem uchwał komisji lub postanowień przewodniczącego oraz do usuwania lub żądania usunięcia dostrzeżonych uchybień.

3. Zarządzenia nadzorcze nie ulegają zażaleniu.

4. Generalny Komisarz Wyborczy ma ponadto prawo wyjaśniania i ustalania w drodze instrukcji jednolitych zasad, niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia wyborów.

Art. 12. 1. Generalnego Komisarza Wyborczego mianuje Prezydium Krajowej Rady Narodowej na wniosek Prezesa Rady Ministrów spośród sędziów Sądu Najwyższego, Najwyższego Trybunału Narodowego lub Sądu Apelacyjnego, następnego dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów.

2. Równocześnie Prezydium Krajowej Rady Narodowej na wniosek Prezesa Rady Ministrów mianuje zastępcę Generalnego Komisarza Wyborczego.

Art. 13. 1. Państwowa Komisja Wyborcza składa się z Generalnego Komisarza Wyborczego, jako przewodniczącego, zastępcy Generalnego Komisarza wyborczego oraz sześciu członków, reprezentujących sześć klubów poselskich Krajowej Rady Narodowej, powołanych przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej spośród kandydatów, przedstawionych przez poszczególne kluby w liczbie co najmniej po trzech. W tym samym trybie powołuje się sześciu zastępców członków Państwowej Komisji Wyborczej.

2. Państwowa Komisja Wyborcza powinna być powołana w ciągu dwóch dni po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów.

Art. 14. 1. Okręgowa komisja wyborcza składa się z przewodniczącego i jego zastępcy, mianowanych przez Generalnego Komisarza Wyborczego, i trzech członków, powołanych spośród wyborców danego okręgu przez wojewódzkie rady narodowe właściwe dla siedziby komisji, a w Warszawie i Łodzi — przez rady narodowe tych miast. W trybie przewidzianym dla powołania członków powołuje się równocześnie dwóch zastępców.

2. Utworzenie okręgowej komisji wyborczej powinno nastąpić najpóźniej 7 dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów.

3. Pełnomocnicy list okręgowych (art. 36 ust. 1) mają prawo zgłaszania wniosków i składania oświadczeń w związku z czynnościami okręgowej komisji wyborczej, dotyczącymi reprezentowanych przez nich list.

Art. 15. 1. Obwodowa komisja wyborcza składa się:

- a) z przewodniczącego i jego zastępcy, powołanych przez przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej,
- b) z trzech członków, powołanych w miarę możliwości spośród wyborców danego obwodu przez właściwe wojewódzkie rady narodowe, a w Warszawie i w Łodzi — przez rady narodowe tych miast; równocześnie powołuje się w tym samym trybie dwóch zastępców.

2. Przewodniczący, jego zastępca, członkowie obwodowych komisji wyborczych oraz ich zastępcy będą powołani nie później, niż 14 dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów.

3. Gdyby w terminie, przewidzianym w ustępie poprzedzającym, wszyscy lub niektórzy członkowie lub zastępcy nie zostali z jakichkolwiek powodów powołani lub gdyby po utworzeniu komisja została zdekompletowana, przewodniczący komisji wyborczej uzupełnia jej skład przez powołanie członków spośród wyborców danego okręgu.

Art. 16. Przewodniczący powołuje do składu komisji wyborczej zastępców członków komisji w razie nieobecności lub niemożności pełnienia obowiązków przez któregośkolwiek z jej członków.

Art. 17. 1. Do powzięcia uchwały Państwowej Komisji Wyborczej niezbędna jest obecność Generalnego Komisarza Wyborczego lub jego zastępcy i przynajmniej trzech członków; do powzięcia uchwały okręgowej i obwodowej komisji wyborczej — obecność prze-

wodniczącego lub jego zastępcy i przynajmniej dwóch członków.

2. Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 18. 1. Jeden z członków komisji prowadzi protokół obrad.

2. Protokół komisji podpisują przewodniczący i obecni na posiedzeniu członkowie komisji.

Art. 19. Godność członków komisji wyborczych jest honorowa. Członkowie komisji, którzy uchylają się od uczestniczenia w jej pracach bez dostatecznej przyczyny, podlegają karze grzywny do 1.000 złotych. Grzywnę nakłada przewodniczący komisji, w skład której wchodzi ukarany. Nałożenie grzywny po raz drugi powoduje wykreślenie z listy członków komisji.

Art. 20. Osoby, wchodzące w skład komisji wyborczych, korzystają z ochrony prawnej, przysługującej urzędnikom państwowym.

Rozdział VI.

PUBLICZNE OGŁOSZENIA.

Art. 21. 1. Najpóźniej 10 dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów okręgowa komisja wyborcza poda do wiadomości powiatowych (miejskich) rad narodowych podział powiatu na obwody głosowania.

2. W ciągu 25 dni po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów okręgowe komisje wyborcze za pośrednictwem powiatowych (miejskich) rad narodowych ogłaszają we wszystkich gminach za pomocą plakatów podział powiatu (miasta) na obwody głosowania ze wskazaniem lokali i godzin urzędowania obwodowych komisji wyborczych, lokali głosowania, terminów i miejsc wyłożenia spisów wyborców, liczby posłów, którzy mają być wybrani w okręgu, miejsca, czasu, sposobu i ostatecznego terminu zgłoszenia kandydatur i oświadczeń w myśl art. 33, składu osobowego okręgowych i obwodowych komisji oraz miejsca i czasu wnoszenia reklamacji, zażaleń i sprzeciwów.

Rozdział VII.

SPISY WYBORCÓW.

Art. 22. 1. Spisy wyborców oddzielnie dla każdego obwodu głosowania sporządzają w trzech egzemplarzach zarządy miejskie lub gminne w ciągu 20 dni po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów.

2. Wyborcę należy wpisać do spisu wyborców tego obwodu, w którym zamieszkiwał w przededniu ogłoszenia zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów,

Art. 23. Spisy wyborców będą najpóźniej 22 dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów przesłane przewodniczącym obwodowych komisji wyborczych w dwóch egzemplarzach oraz przewodniczącemu okręgowej komisji wyborczej w jednym egzemplarzu.

Art. 24. 1. Niezwłocznie po otrzymaniu od zarządów gminnych i miejskich i jeszcze przed wyłożeniem spisów wyborców obwodowa komisja wyborcza sprawdza, czy przy sporządzaniu spisu nie naruszono przepisów niniejszej ustawy, a w szczególności art. 1 i 2.

2. W przypadkach pominięcia w spisie osób uprawnionych do głosowania obwodowa komisja wyborcza z urzędu uzupełnia spis wyborców.

3. W przypadkach wciągnięcia do spisu osób nieuprawnionych do głosowania obwodowa komisja wyborcza z urzędu skreśla te osoby ze spisu wyborców.

4. Uprawnienia obwodowej komisji wyborczej, przewidziane w artykule niniejszym, służą również przewodniczącemu okręgowej komisji wyborczej.

Art. 25. 1. Spisy wyborców będą wyłożone w lokalach obwodowych komisji wyborczych codziennie przez 7 godzin od 31 do 38 dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów.

2. W czasie wyłożenia spisów każdy uprawniony do głosowania może je przeglądać, sporządzać wyciągi oraz wnosić reklamacje.

Art. 26. 1. Reklamacje można wnosić:

- a) z powodu pominięcia w spisie osoby uprawnionej do głosowania,
- b) z powodu wciągnięcia do spisu osoby nieuprawnionej do głosowania.

2. Reklamacje wnosi się na piśmie lub ustnie do protokołu ze wskazaniem dowodów.

3. Obwodowa komisja wyborcza załatwia reklamacje niezwłocznie, w razie potrzeby komisja może żądać uzupełnienia dowodów.

Art. 27. 1. Po załatwieniu reklamacji z powodu pominięcia w spisie uprawnionego do głosowania obwodowa komisja wyborcza:

- a) uzupełnia spis wyborców lub
- b) zawiadamia osobę pominiętą w spisie, że reklamacja nie została uwzględniona.

2. Od uchwały obwodowej komisji wyborczej, nie uwzględniającej reklamacji, służy osobie pominiętej w spisie w ciągu dwóch dni od doręczenia zawiadomienia zażalenie do przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej, który rozstrzyga ostatecznie.

Art. 28. 1. Po załatwieniu reklamacji z powodu wciągnięcia do spisu osoby nieuprawnio-

nej do głosowania obwodowa komisja wyborcza:

- a) zwraca reklamację jako nieuwzględnioną lub
- b) zawiadamia osobę, której reklamacja dotyczy, że będzie skreślona z listy wyborców.

2. Osoba, której reklamacja dotyczy, ma prawo w ciągu dwóch dni od doręczenia zawiadomienia wnieść sprzeciw przez obwodową komisję wyborczą do przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej.

3. Po zapoznaniu się z treścią sprzeciwu obwodowa komisja wyborcza:

- a) uchyla poprzednią uchwałę lub
- b) niezwłocznie przesyła sprzeciw jako nieuwzględniony przewodniczącemu okręgowej komisji wyborczej, który rozstrzyga ostatecznie.

Art. 29. Najpóźniej 45 dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów przewodniczący okręgowej komisji wyborczej rozpoznaje zażalenia i sprzeciwy oraz nakaże obwodowym komisjom wyborczym wprowadzenie potrzebnych zmian do spisu wyborców.

Art. 30. 1. Zażalenia (art. 27) i sprzeciwy (art. 28) w sprawie niedopuszczenia do głosowania z przyczyn określonych w art. 2 ust. 1 lit. d) i ust. 2 przewodniczący okręgowej komisji wyborczej kieruje niezwłocznie do prezydium wojewódzkiej rady narodowej, w Warszawie i Łodzi — do prezydium miejskiej rady narodowej. Decyzja prezydium rady narodowej jest ostateczna.

2. O decyzji prezydium rady narodowej zawiadamia właściwego przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej nie później niż 45 dnia, a przewodniczący nakaże obwodowym komisjom wprowadzenie potrzebnych zmian do spisów wyborców w terminie do 47 dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów.

Art. 31. Decyzje obwodowej komisji wyborczej, odmawiające uwzględnienia reklamacji albo też zawiadamiające o zamierzonym skreśleniu z powodu reklamacji, jak również decyzje na skutek zażaleń i sprzeciwów wymagają uzasadnienia.

Art. 32. 1. Nie później, niż 50 dnia po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów, obwodowa komisja wyborcza wprowadza do spisu wyborców zmiany zarządzone przez przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej. Po wprowadzeniu tych zmian albo po stwierdzeniu ich braku w spisie wyborców nie wolno czynić żadnych zmian z wyjątkiem przewidzianych w ust. 2 i 3.

2. Ze spisu wyborców należy w każdym czasie skreślić osobę zmarłą, jeżeli przedstawiony zostanie akt zejścia.

3. Wyborca, opuszczający miejsce zamieszkania po ogłoszeniu zarządzenia o przeprowadzeniu wyborów, może na mocy dokumentu, wydanego przez właściwą władzę, otrzymać z obwodowej komisji wyborczej zaświadczenie, na którego podstawie będzie wciągnięty do spisu wyborców miejsca pobytu. Równocześnie z wydaniem takiego zaświadczenia obwodowa komisja wyborcza skreśla wyborcę z pierwotnego spisu z powołaniem się na przepis niniejszy.

4. Obwodowa komisja wyborcza wpisze również do spisu wyborców i dopuści do głosowania osoby, wchodzące w skład komisji, męża zaufania grupy wyborców lub osobę pełniącą straż przy komisji, jeżeli osoby te przedstawiają zaświadczenia od przewodniczącego komisji tego obwodu, w którym są wpisane do spisu wyborców, że nie będą w tym obwodzie głosowali. Wydanie takiego zaświadczenia przewodniczący uwidocznili w spisie wyborców. Zaświadczenia takie winny być zatrzymane i dołączone do protokołu komisji wyborczej obwodu, w którym dany wyborca głosował.

Rozdział VIII.

LISTY KANDYDATÓW.

Art. 33. 1. Kandydatury poselskie w okręgu wyborczym winny być zgłaszane pisemnie na ręce przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej nie później niż 30 dnia przed dniem wyborów.

2. Kandydatura może być zgłoszona tylko za pisemną zgodą kandydata z równoczesnym oświadczeniem, że kandydat według najlepszej swej wiedzy odpowiada wymogom art. 3 niniejszej ustawy.

3. Nikt nie może być w tym samym okręgu wyborczym zgłoszony na dwóch lub więcej listach kandydatów.

4. Kandydat może być zgłoszony najwyżej w trzech okręgach wyborczych.

Art. 34. 1. Zgłoszenie listy kandydatów winno być podpisane przez przynajmniej 100 wyborców, zamieszkałych w okręgu wyborczym.

2. Wyborcy podpisujący zgłoszenia podają obok czytelnego podpisu zawód i dokładny adres.

Art. 35. Liczba kandydatów na liście okręgowej nie może przewyższać dwukrotnej liczby posłów, przypadającej na dany okręg.

Art. 36. 1. Zgłaszający okręgową listę kandydatów powinni jednocześnie w pisemnym oświadczeniu wskazać swego pełnomocnika, u-

prawnionego do reprezentowania listy wobec władz wyborczych.

2. Pełnomocnicy mogą zamianować dla obwodowych komisji wyborczych mężów zaufania listy, którym przewodniczący okręgowej komisji wyborczej winien wydać zaświadczenie, stwierdzające ich funkcje i uprawniające ich do wstępu na teren obwodowej komisji wyborczej.

3. Pełnomocnik okręgowej listy kandydatów może złożyć nie później, niż 22 dnia przed dniem wyborów na ręce przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej pisemne oświadczenie, iż listę swoją przyłącza do oznaczonej w oświadczeniu listy państwowej. Oświadczenie to przewodniczący przesyła Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu.

Art. 37. W zgłoszonych listach kandydatów należy podać nazwisko, imię, wiek, zawód i miejsce zamieszkania każdego kandydata. Nazwiska kandydatów winny być oznaczone kolejnymi numerami, poczynając od 1 w porządku pierwszeństwa do otrzymania mandatów.

Art. 38. 1. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej bada, czy zgłoszone listy kandydatów odpowiadają przepisom ustawy, a o dostrzeżonych błędach zawiadamia pełnomocnika listy najpóźniej w trzy dni po jej zgłoszeniu.

2. Jeżeli wskazane wady nie zostaną przez pełnomocnika usunięte w ciągu trzech dni, okręgowa komisja wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia całości lub nieważność poszczególnych kandydatów i zawiadamia o tym pełnomocnika.

Art. 39. 1. Po ostatecznym ustaleniu list okręgowa komisja wyborcza oznacza je numerami w kolejności zgłoszenia, po czym zarządza wydrukowanie list na afiszach wyborczych pod tymi numerami i zgłoszonymi nazwami.

2. Żadna lista nie będzie oznaczona numerem 9.

3. Najpóźniej 12 dnia przed dniem wyborów afisze wyborcze będą rozesłane w dostatecznej ilości do obwodowych komisji wyborczych z poleceniem rozplakatowania. Równocześnie przesyła się afisze wyborcze do Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 40. 1. Państwowe listy kandydatów winny być zgłaszane pisemnie na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego nie później, niż 40 dnia przed dniem wyborów.

2. Zgłoszenie winno być podpisane przez co najmniej 500 wyborców w 2 okręgach wyborczych po co najmniej 250 z każdego okręgu.

3. Liczba kandydatów na liście państwowej nie może przekraczać 120.

Art. 41. Przepisy art. 33 ust. 2, art. 34 ust. 2, art. 36 ust. 1 oraz art. 37 i 38 stosuje się odpowiednio do list państwowych z tym, że uprawnienia przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej przysługują odpowiednio Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu i Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 42. Nie później, niż 30 dnia przed dniem wyborów, Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza w Monitorze Polskim ważne zgłoszone państwowe listy kandydatów w formie ustalonej przez Państwową Komisję Wyborczą.

Art. 43. Kandydat na posła w okręgu wyborczym może być zgłoszony również na liście państwowej.

Rozdział IX.

GŁOSOWANIE.

Art. 44. 1. Przeprowadzenie aktu głosowania należy do obwodowej komisji wyborczej.

2. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili ustalenia jego wyniku w lokalu komisji winni być bez przerwy przewodniczący lub jego zastępca i co najmniej dwaj członkowie komisji.

3. W przypadku braku kompletu, przewidzianego w ust. 2 artykułu niniejszego, przewodniczący uzupełni komisję przez powołanie osób spośród wyborców.

Art. 45. W dniu głosowania nie wolno w promieniu 100 m od lokalu wyborczego, jak również wewnątrz tego lokalu wygłaszać przemówień, rozdawać ulotek ani też agitować w inny sposób.

Art. 46. W ciągu dwóch dni poprzedzających dzień wyborów sprzedaż i wyszynk trunków alkoholowych są zakazane.

Art. 47. 1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej czuwa nad zapewnieniem porządku w czasie głosowania, a także nad zabezpieczeniem tajności głosowania.

2. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej może:

- a) usunąć z lokalu komisji każdego, naruszającego spokój i porządek głosowania, zaś mężów zaufania po bezskutecznym uprzednim upomnieniu, zaznaczając ten fakt i powody usunięcia w protokół;
- b) wydać zarządzenia, zmierzające do zapewnienia głosującym dostępu do lokalu i urny.

3. W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego, zmierzających do zapewnienia spokoju i porządku głosowania, władze bezpieczeństwa publicznego oddadzą do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile.

Art. 48. Przed rozpoczęciem głosowania komisja bada, czy urna jest pusta, po czym urnę zamknie i opieczętuje. Od tej chwili aż do końca głosowania urny otwierać nie wolno. Przy badaniu urny mogą być obecni mężowie zaufania poszczególnych list.

Art. 49. 1. Głosowanie odbywa się przy pomocy kart do głosowania. Karta do głosowania jest barwy białej i zawiera jedynie wyrażony słowami lub cyframi numer listy kandydatów.

2. Numer może być odbity mechanicznie lub pisany.

Art. 50. 1. Koperty winny być sporządzone z papieru nieprzejrystego. Wszystkie koperty przeznaczone dla jednego obwodu głosowania winny być jednakowej barwy i nie mogą posiadać żadnych znaków odróżniających.

2. Koperty opieczętowane dostarczy obwodowym komisjom wyborczym przewodniczący okręgowej komisji wyborczej.

Art. 51. 1. Głosowanie rozpoczyna się o godz. 7-ej i trwa bez przerwy do godz. 19-ej.

2. O godz. 19-ej przewodniczący zarządzi zamknięcie lokalu komisji. Odtąd mogą głosować tylko ci, którzy przybyli do lokalu przed godz. 19-tą. Jeżeli wszyscy wyborcy, wpisani do spisu wyborców, oddali swe głosy, obwodowa komisja wyborcza może przed godz. 19-tą uznać głosowanie za skończone.

Art. 52. 1. Głosowanie odbywa się w następujący sposób: głosujący wymienia wobec komisji swoje nazwisko, imię i adres; gdy zostanie stwierdzone, że jest wciągnięty do spisu, otrzymuje urzędową kopertę, wkłada do niej kartę do głosowania i doręcza przewodniczącemu komisji, który w jego obecności wrzuca kopertę do urny.

2. Przewodniczący i członkowie obwodowej komisji wyborczej mogą żądać od głosującego przed oddaniem przezeń głosu stwierdzenia jego tożsamości; głosujący, nie posiadający dokumentów uznanych przez komisję za wystarczające, może powołać się na świadectwo dwóch wiarogodnych osób, znanych komisji.

3. Decyzja komisji w sprawie tożsamości jest ostateczna.

4. Ułomni mogą posługiwać się przy głosowaniu pomocą osób zaufanych.

Art. 53. 1. Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby wskutek wydarzeń siły wyższej czynności wyborcze były na czas przejściowy uniemożliwione, obwodowa komisja wyborcza może przedłużyć lub odroczyć je do dnia następnego. Zarządzenie takie winno być natychmiast podane do publicznej wiadomości w sposób używany w danej miejscowości.

2. W razie przerwania głosowania komisja opieczętuje urnę i oddaje do przechowania przewodniczącemu. Po ponownym podjęciu głosowania komisja stwierdza protokółarnie, czy pieczęcie były nienaruszone.

Rozdział X.

WYDZIELONE OBWODY GŁOSOWANIA.

Art. 54. 1. W każdym okręgu wyborczym tworzy się wydzielone obwody głosowania dla żołnierzy Wojska Polskiego.

2. Obwody wyborcze dla żołnierzy Wojska Polskiego w każdym okręgu ustala władze wojskowe.

3. Tryb przeprowadzenia wyborów w obwodach wydzielonych określi Generalny Komisarz Wyborczy.

Rozdział XI.

USTALENIE WYNIKU GŁOSOWANIA W OBWODZIE.

Art. 55. Obwodowa komisja wyborcza niezwłocznie po zamknięciu głosowania przystąpi do ustalenia jego wyniku. Przy ustalaniu wyników głosowania mogą być obecni mężowie zaufania poszczególnych list.

Art. 56. 1. Przewodniczący otwiera urnę wyborczą, po czym liczy koperty w niej złożone, nie otwierając ich.

2. Jednocześnie ustala się na podstawie spisu wyborców liczbę oddanych głosów.

3. Gdyby liczba kopert w urnie różniła się od liczby głosujących, komisja poda w protokóle przypuszczalną przyczynę tej niezgodności.

Art. 57. 1. Po ustaleniu liczby głosów obwodowa komisja wyborcza przystępuje do obliczania liczby głosów oddanych na poszczególne listy kandydatów.

2. Przewodniczący komisji otwiera każdą kopertę, wyjmując z niej kartę do głosowania, bada jej ważność i odczytuje treść karty, okazując ją obecnym. Jednocześnie dwaj członkowie komisji czynią odpowiednie zapiski.

Art. 58. 1. Nieważne są karty:

- a) wrzucone do urny bez kopert lub w kopertach nieurzędowych,
- b) zawierające inne znaki lub wyrazy poza numerem listy wyrażonym słowami lub cyframi,
- c) barwy oczywiście innej niż białej,
- d) niewypełnione lub nieopiewające na żadną z ważnie zgłoszonych list,
- e) znalezione w kopercie w większej liczbie niż jedna, o ile zawierają różne numery

list; w przypadku, jeśli zawierają ten sam numer, liczą się za jedną.

2. Nieważność karty do głosowania stwierdza obwodowa komisja wyborcza.

Art. 59. 1. Koperty do głosowania komisja opakuje i umieści na opakowaniu napis wskazujący obwód głosowania.

2. Zdjęcie pieczęci z opakowania zawierającego karty do głosowania może nastąpić tylko na posiedzeniu okręgowej komisji wyborczej po stwierdzeniu stanu pieczęci.

Art. 60. 1. Obwodowa komisja wyborcza sporządza protokół ze swych czynności. W protokóle należy wymienić liczbę:

- a) uprawnionych do głosowania,
- b) oddanych głosów,
- c) głosów nieważnych,
- d) głosów ważnych,
- e) głosów ważnie oddanych na poszczególne listy kandydatów.

2. Protokół musi być podpisany przez obecnych członków komisji, a następnie łącznie z kartami do głosowania i spisami wyborców niezwłocznie odesłany do okręgowej komisji wyborczej.

3. Jeżeli członek komisji uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, może zgłosić uwagi do protokołu.

4. Jeżeli mąż zaufania listy uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, przysługuje mu prawo wniesienia uwag z wymienieniem konkretnych zarzutów, które razem z protokółem komisji obwodowej należy niezwłocznie przesłać do okręgowej komisji wyborczej.

Rozdział XII.

USTALENIE i OGŁOSZENIE WYNIKU WYBORÓW.

Art. 61. Niezwłocznie po otrzymaniu materiałów z obwodowych komisji wyborczych okręgowa komisja wyborcza zbada uchwały tych komisji o ważności lub nieważności kart do głosowania, poprawi jawne błędy arytmetyczne i ustali wynik głosowania w okręgu.

Art. 62. Po ustaleniu wyniku głosowania okręgowa komisja wyborcza sporządza dla całego okręgu w dwóch egzemplarzach zestawienia:

- a) osób uprawnionych do głosowania,
- b) głosujących,
- c) głosów nieważnych,
- d) głosów ważnych,
- e) głosów ważnych, oddanych na każdą listę.

Art. 63. 1. Po ustaleniu wyniku głosowania w okręgu okręgowa komisja wyborcza dzieli mandaty stosunkowo pomiędzy poszczególne listy w następujący sposób:

- a) liczby głosów ważnych, oddanych na poszczególne listy, dzieli się kolejno przez 1, 2, 3, 4 itd. aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile jest mandatów w okręgu do podziału,
- b) każdej liście kandydatów przyznaje się tyle mandatów poselskich, ile przypada jej liczb spośród ustalonego w sposób powyższy szeregu liczb kolejno największych.

2. Jeżeli kilka list wykazuje ilorazy równe ostatniej z uszeregowanych w wyżej podany sposób liczb, a list tych jest więcej, niż mandatów do podziału, pierwszeństwo mają listy w koleji ogólnej liczby oddanych na nie głosów, a gdyby dwie listy lub więcej miały równą ilość głosów, rozstrzyga między nimi los wyciągnięty przez przewodniczącego.

Art. 64. 1. Okręgowa komisja wyborcza sporządza ze swych czynności protokół.

2. Protokół wraz z załącznikami oraz protokołami obwodowych komisji wyborczych przesłany będzie niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 65. 1. Po ustaleniu wyników wyborów we wszystkich okręgach Państwowa Komisja Wyborcza dokonuje stosunkowego podziału 72 mandatów z list państwowych.

2. W podziale mandatów uczestniczą tylko te listy państwowe, które z przyłączonych do nich list okręgowych przeprowadziły kandydatów w co najmniej sześciu okręgach.

3. Podziału mandatów dokonuje się w następujący sposób: komisja ustala, ilu posłów zostało wybranych w całym Państwie na listy przyłączone do poszczególnych list państwowych uczestniczących w podziale, liczby te wypisuje obok siebie, poczynając od najwyższej, a kończąc na najniższej, następnie dzieli się te liczby kolejno przez 1, 2, 3, 4 itd. tak długo, aż z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno najwyższych liczb, ile jest mandatów do rozdzielenia przez Państwową Komisję Wyborczą.

4. Każda uczestnicząca w podziale państwowa lista kandydatów otrzyma tyle mandatów poselskich, ile przypada jej liczb spośród ustalonego w wyżej przepisany sposób szeregu liczb kolejno największych.

Art. 66. 1. Nie później, niż w 12 dni po głosowaniu, Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza na posiedzeniu Państwowej Komisji Wy-

borczej rezultaty wyborów w poszczególnych okręgach, to jest liczbę głosów ważnych, oddanych w każdym okręgu, oraz imiona i nazwiska posłów wybranych w poszczególnych okręgach, jak również z list państwowych.

2. Protokół posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej ogłasza się w Monitorze Polskim.

Art. 67. 1. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej, na podstawie ogłoszonego w Monitorze Polskim protokołu posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej, wystawia listy wierzytelne, zastępujące wybranym posłom legitymacje poselskie.

2. Osobom, wybranym z list państwowych, listy wierzytelne wystawia Generalny Komisarz Wyborczy.

Art. 68. 1. Osoby, znajdujące się na listach po osobach wybranych na posłów, zostają posłami w przypadku zrzeczenia się, unieważnienia lub wygaśnięcia mandatów.

2. W przypadkach, przewidzianych w ust. 1, mandat poselski otrzymuje kandydat, umieszczony na danej liście bezpośrednio po osobach, wybranych na posłów, jeżeli nie stracił prawa wybieralności; każdy z kandydatów może jednak zrzec się pierwszeństwa na rzecz następnego z kolei kandydata. Oświadczenie o ustąpieniu pierwszeństwa winno być zgłoszone Państwowej Komisji Wyborczej w ciągu 7 dni od doręczenia kandydatowi zawiadomienia o opróżnieniu mandatu.

Art. 69. 1. Jeżeli na danej liście okręgowej nie ma już kandydatów, mogących uzyskać mandat, w myśl art. 68, opróżniony mandat zostaje obsadzony z listy państwowej, a jeśli i lista państwowa jest wyczerpana, pozostaje nieobsadzony do końca kadencji. Jeżeli lista państwowa została wyczerpana, a istnieje możliwość powołania posła z przyłączonych do niej list okręgowych, mandaty nieobsadzone przydziela się po jednym tym listom okręgowym przyłączonym do listy państwowej, które wykazują z kolei najwyższe nieużyte resztki głosów.

2. W przypadkach zastosowania przepisu, zawartego w ust. 1, stosuje się art. 68 ust. 2.

Art. 70. 1. W przypadku równoczesnego otrzymania mandatu z dwóch lub trzech list okręgowych albo też z listy okręgowej i listy państwowej, kandydat winien najdalej w ciągu trzech dni od dnia ogłoszenia wyniku wyborów (art. 66) złożyć na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego pisemne oświadczenie ze wskazaniem, z której listy przyjmuje mandat.

2. W braku takiego oświadczenia, złożonego w terminie, wskazanym w ust. 1, Państwowa Komisja Wyborcza decyduje, z której listy mandat będzie przyznany.

3. Oświadczenie (ust. 1) lub decyzja Państwowej Komisji Wyborczej (ust. 2) równoznaczne są ze zrzeczeniem się mandatu z list innych, niż ta, której oświadczenie lub decyzja dotyczy.

Rozdział XIII.

KOSZTY WYBORÓW.

Art. 71. Pisma, podania, odpisy i pełnomocnictwa w sprawach wyborczych wolne są od opłat stemplowych.

Art. 72. Lokali, sprzętów i przyborów do pisania dla komisji dostarczy na własny koszt gmina, w której mieści się siedziba komisji. Gmina poniesie również koszty sporządzenia spisów. Wszystkie inne wydatki związane z przeprowadzeniem wyborów ponosi Skarb Państwa.

Art. 73. 1. Generalny Komisarz Wyborczy i przewodniczący okręgowych komisji wyborczych oraz ich zastępcy pobierają za czas urzędowania diety i otrzymują zwrot kosztów podróży.

2. Członkowie komisji wyborczych oraz przewodniczący obwodowych komisji wyborczych i ich zastępcy pobierają diety za dni rzeczywistej pracy w komisji, jeżeli z tytułu tej pracy ponoszą uszczerbek w swoim zarobku, nadto osobom tym, jeżeli mieszkają poza miejscem urzędowania, służy prawo do zwrotu kosztów podróży.

3. Wysokość diet i kosztów podróży oraz zasady pobierania tych należności ustali Prezes Rady Ministrów.

Rozdział XIV.

SPRAWDZENIE WAŻNOŚCI WYBORÓW.

Art. 74. Każdy wyborca może w ciągu siedmiu dni od ogłoszenia wyniku wyborów wnieść protest przeciwko wyborowi posła lub ważności wyborów. Protest winien być wniesiony na piśmie na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego, który wyznacza 7-dniowy termin do wnoszenia zarzutów. Po upływie tego terminu protest wraz z zarzutami przesłany będzie do Sądu Najwyższego.

Art. 75. 1. Niezaprotestowane mandaty poselskie mogą być zakwestionowane jedynie z powodu braku prawa wybieralności w ciągu trzech pierwszych posiedzeń Sejmu Ustawodawczego trybem przewidzianym dla nagłych wniosków poselskich.

2. Mandaty niezaprotestowane i niezakwestionowane przyjmuje Sejm Ustawodawczy do wiadomości bez dyskusji. W razie zakwestionowania mandatu Sejm przekazuje sprawę do zbadania i rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Art. 76. 1. O ważności wyborów zaprotestowanych lub zakwestionowanych rozstrzyga Sąd Najwyższy.

2. Sprawy, przewidziane w ust. 1, Sąd Najwyższy rozpoznaje w komplecie trzech sędziów na posiedzeniu jawnym po wysłuchaniu prokuratora i interesowanych. Postępowanie w sprawach wyborczych wolne jest od opłat.

Art. 77. Do chwili rozstrzygnięcia sprawy przysługuje posłowi prawo udziału w pracach Sejmu Ustawodawczego.

Art. 78. 1. Sąd Najwyższy unieważnia mandat posła, jeżeli zostanie stwierdzone, że przy wyborach dopuszczono się takich naruszeń istotnych przepisów ustawy niniejszej albo też takich przestępstw przeciwko głosowaniu, które wywarły decydujący wpływ na wyniki głosowania lub ich ustalenie.

2. Sąd Najwyższy unieważnia wybory w okręgu lub obwodzie, jeżeli zostanie stwierdzone, że przy wyborach w danym okręgu lub obwodzie dopuszczono się wskazanych w ust. 1 przestępstw lub naruszeń.

Art. 79. Unieważniając wybory, Sąd Najwyższy jednocześnie stwierdza w wyroku, od której czynności należy rozpocząć nowe postępowanie wyborcze.

Art. 80. W razie unieważnienia wyborów Państwowa Komisja Wyborcza zarządza w ciągu 14 dni ponowne wybory w okręgu lub w obwodzie, w którym wybory zostały unieważnione. Wybory te przeprowadzają te same komisje, na podstawie tych samych spisów wyborców, chyba że uchybienia odnoszą się do komisji lub spisów; w tych przypadkach należy niezwłocznie sporządzić nowe spisy bądź powołać nowe komisje.

Art. 81. W rezultacie powtórnych wyborów w okręgu lub w obwodzie Państwowa Komisja Wyborcza prostuje wyniki głosowania.

Rozdział XV.

WYGASNIĘCIE MANDATU POSŁA.

Art. 82. 1. Mandat wygasa w razie:

- a) śmierci posła,
- b) zrzeczenia się mandatu,
- c) utraty praw wybieralności,
- d) nieusprawiedliwionego opuszczenia pięciu kolejnych posiedzeń Sejmu,
- e) odmowy złożenia ślubowania.

2. Wygaśnięcie mandatu poselskiego stwierdza Sejm.

Art. 83. W przypadkach unieważnienia lub wygaśnięcia mandatu posła Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza o wstąpieniu na jego miejsce następcy, powołanego w myśl art. 68.

Rozdział XVI.

PRZEPISY KOŃCOWE.

Art. 84. Ustawa niniejsza stosuje się wyjątkowo do wyborów do Sejmu Ustawodawczego, przewidzianych w Manifestie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 22 lipca 1944 r.

Art. 85. Wykonanie niniejszej ustawy po-

rucza się Prezesowi Rady Ministrów w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 86. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Załącznik do ustawy z dnia 22 września 1946 r.
Ordynacja wyborcza do Sejmu Ustawodawczego (poz. 274).

WYKAZ OKRĘGÓW WYBORCZYCH

Nr okręgu	Nazwa okręgu	Ilość mieszkańców w tys.	Ilość mandatów	Nazwy powiatów
1	WARSZAWA miasto	500,0	10	
2	PRUSZKÓW	661,1	9	Pow. Warszawski, Blonie, Sochaczew, Grójec
3	PŁONSK	523,1	7	Plock, Płońsk, Gostynin, Sierpc, Ciechanów Pułtusk
4	PRZASNYSZ	440,2	6	Działdowo, Mława, Przasnysz, Ostrołęka, Maków, Ostrów M.
5	MINSK MAZ.	490,3	7	Garwolin, Mińsk Maz., Sokolów, Radzymin, Węgrów
6	LÓDŹ miasto	596,0	10	
7	PIOTRKÓW	665,1	9	Piotrków miasto i powiat, Radomsko, Brzeziny, Łowicz, Skierniewice
8	ZGIERZ	300,4	4	Lódź powiat, Łęczyca, Kutna
9	PABIANICE	461,7	6	Lask, Sieradz, Wieluń
10	LÓDŹ	346,1	5	Rawa Maz., Opoczno, Końskie
11	CZĘSTOCHOWA	364,9	5	Częstochowa miasto i pow. Włoszczowa
12	KIELCE	329,3	5	Kielce miasto i powiat, Jędrzejów
13	OSTROWIEC	517,0	7	Opatów, Pińczów, Stopnica, Sandomierz
14	RADOM	490,3	7	Radom miasto i powiat, Iłża, Kozienice
15	LUBLIN	613,3	8	Lublin miasto i powiat, Kraśnik, Puławy, Lubartów
16	ZAMOŚĆ	461,3	6	Zamość, Biłgoraj, Hrubieszów, Tomaszów Lub.
17	CHELM	427,7	6	Krasnystaw, Chełm, Włodawa, Radzyń
18	SIEDLCE	370,5	5	Siedlce, Luków, Biała Podlaska
19	BIAŁYSTOK	565,0	8	Białystok miasto i pow., Wysokie Maz., Bielsk, Sokółka
20	ELK	355,1	5	Elk, Grajewo, Goldap, Lomża, Augustów, Suwałki, Olecko
21	OLSZTYN	200,6	5	Olsztyn miasto i pow., Iława, Braniewo, Lichbark, Pasłęk, Morąg, Nibork, Ostruda, Susz
22	BISKUPIEC	121,5	3	Biskupiec, Bartoszyce, Luczany, Rastembork, Węgobork, Pisz, Szczytno, Żądzbork
23	GDANSK	337,7	8	Gdańsk miasto i pow., Kwidzyń, Sztum, Malbork, Tczew, Elbląg, Sopot
24	GDYNIA	349,0	9	Gdynia, Wejherowo, Lembork, Kartusy, Kościerzyna, Starogard
25	BYDGOSZCZ	426,1	6	Bydgoszcz miasto i pow., Chojnice, Tuchola, Sępólno, Szubin, Wyrzysk
26	WŁOCŁAWEK	514,6	7	Włocławek miasto i pow., Inowrocław miasto, pow. Rypin, Lipno, Nieszawa
27	TORUN	464,4	6	Toruń miasto, powiat Chełmno, Grudziądz miasto i powiat, Lubawa, Wąbrzeźno, Brodnica, Świecie
28	SZCZECINEK	187,6	5	Szczecinek, Sławno, Słupsk, Miastków, Bytów, Człuchów, Złotów
29	SZCZECIN	225,9	6	Szczecin, Kamień, Uznam, Gryfin, Chojnice, Pyzycy, Myślibórz, Nowogród

Nr okręgu	Nazwa okręgu	Ilość mieszkańców w tys.	Ilość mandatów	Nazwy powiatów
30	LOBEZ	228,5	6	Ławiczka-Lobez, Kolobrzeg, Zagórze, Drawsko, Choszczno, Starogród, Wałcz, Koszalin, Białogród
31	POZNAŃ	342,2	5	Poznań miasto i pow.
32	LESZNO	531,9	7	Leszno, Czarnków, Międzychów, Szamotuly, Nowy Tomysł, Wolsztyn, Kościan, Gostyń, Rawicz, Srem
33	SWIEBODZIN	326,3	8	Swiebodzin, Trzcianka—Pila, Strzelce, Gorzów, Skwierzyna, Sulęcín, Rypin, Międzyrzec, Krosno, Gubin, Zielona Góra, Wschowa
34	GNIEZNO	406,9	6	Gniezno m. i pow., Chodzież, Wągrowiec, Znin, Oborniki, Mogilno, Września, Środa
35	KALISZ	378,6	11	Kalisz m. i pow., Koło, Konin, Turek, Jarocin, Krotoszyn, Ostrów Wkp., Kępno
36	WROCLAW I	238,0	6	Wrocław miasto i pow.
37	WROCLAW II	403,0	10	Syców, Oleśnica, Namysłów, Brzeg, Olawa, Strzelin, Ząbkowice, Kłodzko, Bystrzyca, Rychbach, Milicz, Trzebnica
38	LEGNICA	365,0	11	Legnica m. i pow., Wałbrzych m. i pow., Kamienna Góra, Środa, Świdnica m. i pow., Wołów, Góra, Głogów, Lubin, Złotonia, Jawor
39	BOLESŁAWIEC	243,1	6	Bolesławiec, Jelenia Góra m. i pow., Lwówek, Lubań, Zgorzelice, Szprotawa, Zegań, Żary, Kożuchów
40	KATOWICE	775,1	12	Katowice m. i pow., Chorzów m., Rybnik powiat
41	BĘDZIN	560,8	9	Będzin m. i pow., Zawiercie, Sosnowiec, Dąbrowa G., Tarnowskie Góry, Lubliniec powiat
42	BIELSKO	322,9	5	Bielsko m. i pow., Pszczyna pow., Cieszyn m. i pow.
43	GLIWICE	480,9	12	Gliwice m., Zabrze m., Gliwice pow., Bytom m. i pow.
44	KOZLE	325,1	8	Koźle pow., Strzelce pow., Prądnik pow., Głabczyce pow., Racibórz
45	OPOLE	317,5	8	Opole m. i pow., Niemodlin pow., Grodków pow., Nysa pow. i miasto, Oleśno p. Kluczborek
46	KRAKÓW	430,4	7	Kraków miasto i pow.
47	CHRZANÓW	687,8	11	Chrzanów, Olkusz, Biała, Wadowice, Miechów
48	MYŚLENICE	590,2	8	Myślenice, Nowy Sącz, Żywiec, Limanowa, Nowy Targ
49	TARNÓW	361,6	5	Tarnów, Brzesko, Dąbrowa, Bochnia
50	RZESZÓW	639,6	9	Rzeszów, Kolbuszowa, Nisko, Tarnobrzeg, Mielec, Łańcut, Przeworsk
51	GORLICE	417,4	6	Gorlice, Jasło, Krosno, Dębica
52	PRZEMYŚL	460,3	6	Przemysł, Jarosław, Lubaczów, Sanok, Brzozów, Lesko.